

ESŐTÁNC ÉS GYERREKATONÁK

A DARFURI
KATASZTRÓFA

Készítette: Tomory Ibolya

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

7. ÉVFOLYAM

SZKA_207_38

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a A katasztrófa fogalmáról					
A	A tanár irányításával a tanulók megbeszélik, hogy mit jelent a katasztrófa fogalma, és milyen fajtáit ismerik a katasztrófáknak. Felidéznek a katasztrófákkal kapcsolatos ismereteiket. 5 perc	Előzetes ismeretek összegzése Emlékezet Figyelem	Frontális munka – irányított beszélgetés		
B	A tanulók párokban beszélnek meg, hogy mit jelent a katasztrófa szó, és milyen fajtáit ismerik a katasztrófáknak. A beszélgetés tapasztalatait a párok egyik tagja mondja el az osztálynak. 8 perc	Előzetes ismeretek felidézése Kommunikáció Együttműködés	Páros munka – beszélgetés Frontális munka – szóforgó		
C	A tanulók 4-5 fős csoportokat alakítanak. Olyan alkotásokat és filmeket idéznek fel, amelyek háborúval, konfliktussal és katasztrófával kapcsolatos témákat dolgoznak fel. A szövegek röviden ismertetik az osztálynak a beszélgetés eredményeit. 8 perc	Előzetes ismeretek és élmények felidézése Kommunikáció Együttműködés	Csoportmunka – küpactanács Frontális munka – csoportszóforgó		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
I/b A konfliktus és a háború fogalmáról					
A	A tanulók 3 csoportot alakítanak. Mindegyik csoport kap egy szókarttyát, amely az Értelmező szótárból vett magyarázatot tartalmaz (D1). A feladatuk az, hogy a kapott meghatározást kibővítve, alkossák meg a háború, a katasztrófa és a konfliktus szó minél pontosabb definícióját. Végül a szövívők ismertetik a munka eredményét. 15 perc	Fogalmak tisztázása Általánosítás Logikus gondolkodás Szövegalkotás	Csoportmunka – definícióalkotás	D1 (Szómagyarázat)	
B,C	A tanulók 4-5 fős csoportokban dolgoznak, és saját szavaikkal megfogalmazzák a háború, illetve a konfliktus szó jelentését. Megpróbálnak definíciókat alkotni, amiket a szövívők ismertetnek az osztály többi tagjával. 12 perc	Fogalmak tisztázása Általánosítás Logikus gondolkodás Szövegalkotás	Csoportmunka – definícióalkotás		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a A darfuri katasztrófáról					
A	<p>A tanár elmondja, hogy a darfuri katasztrófa témáját az UNICEF adománykérő levele alapján fogják feldolgozni. Mindenki megkapja a térség térképét (D3), egy példányt az UNICEF adománykérő leveléből (D4), amelynek hátoldalán tájékoztatást az UNICEF munkájáról.</p> <p>A tanulók áttanulmányozzák a kapott anyagokat, majd 3 csoportot alakítanak. Minden csoport húz egy feladatkártyát (D2), és a kapott szempont szerint értelmezi a dokumentumokból megismert helyzetet. A csoport állásfoglalásáról a jegyző egy nagy csomagolópapírra feljegyzéseket készít, amit kitesznek a falra.</p> <p style="text-align: right;">30 perc</p>	<p>Egy konkrét katasztrófhelyzet megismerése és elemzése</p> <p>Szövegértés Összefüggése feltárása Kommunikáció Véleményalkotás Együttműködés</p>	<p>Egyéni olvasás</p> <p>Csoportmunka – közös véleménye kialakítása és poszteren való rögzítése</p>	<p>D3 (Térkép) D4 (Dokumentum)</p> <p>D2 (Feladatkártyák)</p>	
B	<p>A tanár előzőleg kinyomtatja a P1 melléklet képeit. A tanulók 4-5 fős csoportokat alakítanak. Mind-egyik csoport megkapja a teljes képsorozatot (P1) és a térképet (D3). A feladatuk az, hogy írjanak kommentárt az eseményekről a képek alapján. A fogalmazásokat a szövivők ismertetik az osztállyal. A diákok kézfeltartással szavaz arról, hogy melyik kommentár volt szerintük a legmeggyőzőbb. (Itt az első 45 perc vége.)</p> <p style="text-align: right;">30 perc</p>	<p>Képi információk értelmezése és feldolgozása</p> <p>Vizuális információk megértése Transzformációs képesség Együttműködés</p>	<p>Csoportmunka – képek értelmezése és a jelentések átkódolása egy másik jelrendszerbe</p> <p>Frontális munka – csoportszóforgó</p>	<p>D3 (Térkép)</p>	<p>P1 (Szerkeszthető és kinyomtatható fényképek)</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/b Az előző óra anyagának felidézése					
A	Az osztály együttesen felidézi, hogy milyen információkra, képekre és benyomásokra emlékeznek a darfuri kampányra vonatkozóan. Elmondják azt is, hogy milyen érzések maradtak bennük az eseményekkel kapcsolatban. 10 perc	Ráhangolódás a téma folytatására Emlékezet Szóbeli kommunikáció	Frontális munka – irányított beszélgetés		
II/c Természeti és humanitárius katasztrófa egyszerre					
A	A tanár a szudáni szárazság és éhínség problémájáról (P1) beszél a tanulóknak, akik kérdeznek és hozzászólnak a témához. 10 perc	Új és előzetes ismeretek összekapcsolása	Frontális munka – tanári előadás és magyarázat		P2 (Háttér információk és kivetíthető kép)
B	A tanulók 3-4 fős csoportokat alakítanak ki. Minden csoport megkapja a D5 melléklet országhártyáit. A feladatuk az, hogy válasszák ki közülük azokat, amelyeknek a neve szerintük összekapcsolódik az éhínség fogalmával, és mondják is el, hogy mit tudnak az adott ország problémájáról. A megoldások ismertetése után a tanár a P4 alapján mesél Szudán problémájáról. 15 perc	Ismeretek alkalmazása, elvonatkoztatás, sztereotípiák megvilágítása	Csoportmunka	D5 (Országhártyák)	P3 (Útmutató) P4 (Háttér információk)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/d Élet a katasztrófa idején Szudánban					
A	A tanulók 6-8 fős csoportokat alakítanak. Minden csoport megkapja a D6 mellékletet. Megismerkednek a feladattal és elosztják egymás között a szerepeket. A narrátort szerepe az lesz, hogy kommentálja, összeköti a többiek szavait. Ő egyben a csoportvezető is, aki irányítja, mederben tartja a tevékenységet. 25 perc	A vizsgált helyzethez kapcsolódó jelenetek megélése Empátia Kreativitás Kifejezőerő	Drámajáték – csoportos improvizáció	D6 (Feladatleírás és szerepkártyák)	
B	Minden tanuló megkapja a darfuri katasztrófa háttéréről szóló szöveget (D7), és húz egy szempontkártyát, amely meghatározza, hogy milyen nézőpontból elemezze azt. Mindenki elolvassa a szöveget, és a maga nézőpontjából jegyzeteket készít hozzá. Az azonos szempont szerint dolgozó tanulók összegyűlnek, és egyeztetik a gondolataikat. A szóvivők megosztják ezeket az osztály többi tagjával. (Itt a második 45 perc vége.) 20 perc	A darfuri katasztrófa mögött rejlő különféle okok keresése Összefüggések látása Elemző készség Lényegkiemelés Kommunikáció	Egyéni olvasás és szövegértelmezés Csoportmunka – gondolatok egyeztetése Frontális munka – csoportszóforgó	D7 (Szöveg és feldolgozási szempontok)	
II/e Mit hallottunk eddig a konfliktusokról?					
A	A tanár elemeket villant fel az előző óra történéseiből. A tanulók csukott szemmel emlékezetükbe idézik, amit a konfliktusokról tanultak. 5 perc	Ismeretek, élmények felidézése, átgondolása, újbóli ráhangolódás Koncentráció	Frontális munka – emléke egyéni felidézése tanári moderálással		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/f Az interaktív jegyzetelés módszere					
A	A tanár elmagyarázza az interaktív jegyzetelés módszerét (P3), és a táblára írja a használatos jeleket. Ezután minden tanuló megkapja a menekülttábori életet bemutató szöveget (D8), és annak önálló feldolgozása során megpróbálja alkalmazni az interaktív jegyzetelés módszerét. Ezután 4-5 fős csoportok alakulnak, és a tanulók egybevetik egyéni munkájuk eredményét. Végül a csoportok szóvivői ismertetik az osztállyal az így kialakult vélemények lényegét. 20 perc	Szöveg alapján saját értelmezés nyomon követése Empátia Szolidaritás Reflexió Véleményalkotás	Egyéni munka, csoportmunka interaktív jegyzeteléssel	D8 (Szöveg)	P5 (Az interaktív jegyzetelés módszere)
B	A tanár valamennyi tanulónak kiosztja az Élet a menekülttáborokban című szöveget (D8). A diákok 5-6 fős csoportokat alakítanak. A feladatuk az, hogy szerepjátékban jelenítsék meg a menekülttábori élményeket. A szerepjátékot előadják az osztálynak. 20 perc	A menekülttábori élet megelevenítése Kreativitás Empátia Szolidaritás	Drámajáték – kiscsoportos jelenetalkotás	D8 (Szöveg)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Összegzés					
A	A tanár segítségével a tanulók plenáris ülést szerveznek. Elképzelnék és megjelenítenek különböző szerepeket: az ülés elnökét, a harcban álló felek képviselőit, a gyerekek képviselőit, az emberi jogi képviselőket és szervezeteket. A különböző szerepek bemutatására csoportok szerveződnek. Az elnökök csoportja visszaidézi a szudáni eseményekről hallottakat. A harcban álló felek, a gyerekek és az emberjogi képviselők csoportjai összegyűjtik a problémákat a saját szempontjukból. Az ülésen mindenki ismerteti az álláspontját. 15 perc	A feldolgozott téma egészének rendszerező áttekintése Konstruktivitás, Problémaérzékenység Rendszerezés Szóbeli kifejezőkészség	Drámajáték – egész csoportos szerepjáték	Papír és írószer	
III/b Mi mit tehetünk?					
A	A tanulók a tanár irányításával átgondolják, hogy ők maguk hogyan kapcsolódhatnak egy távoli ország életéhez és milyen lehetőségeik vannak a segítségre. 5 perc	Empátia Szolidaritás Felelősségérzet	Frontális munka – ötletbörze		

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 – A tanár által szerkeszthető, kinyomtatható képek

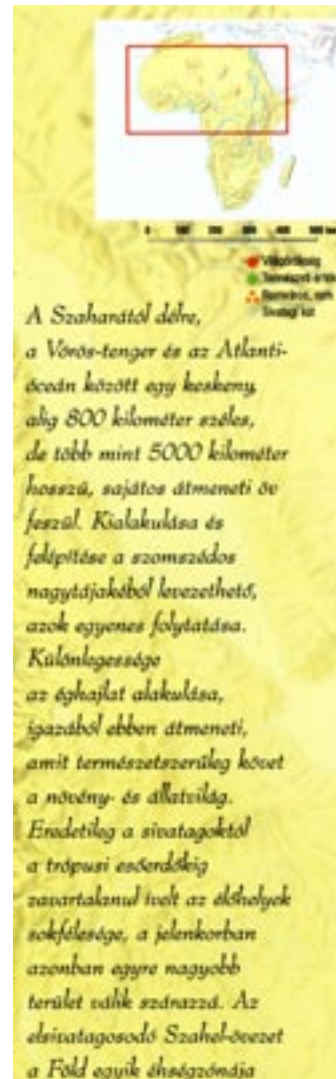
Az UNICEF adománykérő leveléről

P2 – A szárazság és éhínség problémája Szudánban

(Vojnits, Afrika, 75. o. Éhségövezet SZUDÁN másolat)

A kép külön könyvtárban is megtalálható, a kivetíthető képek között.

A Szudáni Köztársaság Afrika legnagyobb területű állama, az éhségövezetként is ismert Szahel övezet része. Északon hatalmas sivatagos területek, délen viszont annál zöldebb, szinte áthatolhatatlan mocsárvilágot is találunk. Az ember és környezete között évszázadok óta kialakult egyensúlyi állapot napjainkban felbomlani látszik az erősödő elsivatagosodás, a kevés csapadékmennyiség miatt a száraz vidékeken, amelyek Szudd mocsarait is körülveszik. Az éghajlatváltozás, éghajlat-ingadozás mértéke növekszik, és az egymást kiegészítő növénytermelés és állattartás rovására megy. A nomád és termelő életmód igényei azonban lassan már nem férnek bele abba a természeti, ökológiai keretbe, amely a túlnépesedéssel együtt még inkább változott. Ehhez „természetes módon” társul a túllelgetetés és a föld szélsőséges kiaknázása, valamint a száraz periódusok további gerjesztő hatása. Együttesen katasztrofális élelem- és vízhiányhoz vezetnek. A termelési rendszer összeomlásában nem kis szerepet játszanak a társadalmi folyamatok, a gazdasági állapotok mellett az ország konfliktusos politikai helyzete is hozzájárul a mérhetetlen szenvedés, éhínség, kilátástalanság napjainkra állandósult formájához Szudán délnyugati részén, Darfurl tartományban. A vallási-politikai összeütközések azonban nem teszik lehetővé az itt élő népeknek, hogy a természettel való egyensúlyt továbbra is őrizzék, az állam és a lakosság közös erőfeszítései egyelőre vártnak magukra.

P3 – Segédlet az Éhező térségek a világban című gyakorlathoz

A feladat indoklása:

Egyes országokról jóformán csak olyan szörnyű fogalmak élnek képzeletünkben, mint az éhínség vagy háború. Más helyekről pedig nem is tudjuk, hogy milyen nehéz helyzetben élnek ott az emberek.

Megoldási kulcs:

A felsorolt országok mindegyike kapcsolatba hozható az éhínséggel különböző mértékben. Ennek okai is eltérők lehetnek. Fontos azonban, hogy lássák a tanulók: az egyikről katasztrófáról tudunk, a másiktól viszont nem. Darfurra vonatkoztatva ez annyit jelent: a világ annyira nem figyel az ilyen „néma katasztrófákra”, hogy sokan nem is hallottak róla. Ennek magyarázata, hogy a médiában a néma katasztrófáknak egyszerűen nincs hírértékük.

P4 – Szudán néma katasztrófája

Sokáig tartott, míg a világ felfigyelt arra, mi is történik Szudán nyugati határvidékén, a darfuri régióban. Addigra több száz falut égettek fel a milicisták, tömegesen végezték ki a férfiakat és erőszakolták meg a nőket.

A fegyveres konfliktusnak már eddig is legalább 30 ezren estek áldozatul. A többiek menekülni kényszerültek a felégetett, kifosztott falvakból, több mint egy millióan keltek útra. Szinte semmit sem tudtak magukkal vinni otthonukból. Nincs ruhájuk, edényük, takarójuk. Gallyakból, szalmából és rongyokból tákolták össze kunyhóikat. Így jöttek létre az első rögtönzött táborok a homoksvatagban a csádi határ mentén. Lakóik főleg nők és gyerekek.

Nincs víz és elegendő élelem, és semmi sem védi a menekülteket az időjárás viszontagságaitól. Napközben a hőmérséklet 40°C fölé emelkedik, éjszakára pedig a fagypontra süllyed. Ez az ingadozás különösen a gyerekeket viseli meg. Sok a légúti fertőzőes megbetegedés, ami tekintve a gyerekek legyengült fizikai állapotát, akár életveszélyes is lehet.

A milíciáktól sincs nyugtuk a táborlakóknak, a tűzifát és az élelmet gyűjtögetőket rendszeresen érik támadások. Az igazi nagy veszélyt az éhezés és a járványok jelentik. Ha néhány héten belül beköszönt az esős évszak, az élelmiszereket, gyógyszereket tartalmazó segélyszállítmányokat már nem lehet a táborokba eljuttatni, s így több százezer ember is odaveszhet.

Egyelőre nincs elég pénz, ahhoz, hogy a segélyszervezetek biztosítani tudják a több mint 1 millió ember életben maradásának legszükségesebb feltételeit.

P5 – Az interaktív jegyzetelés

Ez a jegyzetelési forma szövegfeldolgozás során nagyon hasznos lehet, akár egyéni, akár csoportos munkaformában. Lényege, hogy az olvasott szöveget a lap szélén jegyzetekkel látják el, különböző jelek formájában, amelyeket előzetesen meghatároznak. Általában a következő jeleket használják, de ezek saját ízlés szerint változtathatók, sőt maguk a tanulók is megegyezhetnek, hogy mi mit jelöl: ✓ jel, — jel, + jel, ? jel, * jel

Amire vonatkoznak:

✓ jel: az olvasottak kapcsolódnak/megegyeznek az olvasó előzetes ismereteivel, feltételezéseivel

- jel: az olvasottak nem ismerősek, vagy nem egyeznek a már előzőleg megismert feltételezésekkel, tényekkel
- + jel: új információk
- ? jel: az olvasottak elgondolkodtatnak, kérdésekre, további gondolkodásra ösztönöznek
- * jel: az olvasottak alapján korábbi ismeretekre asszociál

A módszer segíti a megértést, az értelmezés tudatos megfigyelését, saját magunk nyomon követését is. A tanulás így aktív megismeréssé válik, amely a bennünk végbemenő megélő-megértő folyamatot segíti. Ily módon a tanuló vagy tanulói csoport az információt saját ismereteihez illeszti és kontextusaiba helyezve érti meg. Az információk jelentéssel teli tartalomává válnak.

A jelek alapján összefoglaló, táblázat készíthető.

✓	—	+	?	*